

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

A kézdivásárhelyi városi és vidéki vadász-egyesület hivatalos közlönye.

Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
 Kézdivásárhelyi árak: Egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr, negyedévre 1 frt 20 kr. — Éves ár 5 kr. Községek, tanítók, iparosok, és úrvendégek, melyeknek tagjai egyenként előfizetnek, 4 frtért kapják a lapot.

Felcélós szerkesztő: Dobay János.
 Kiadó-tulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

A lap szellemi részét illető közlemények, szerkesztőséghez (Dobay János Kézdi-Vásárhelyt) intézendők.
 Kiadó hivatal: K-Vásárhelyt az ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájában, hová hirdetések s előfizetési pénzek küldendők.

Országgyűlési tárgyalások.

A magyar országgyűlés régi réme ismét fenyegeti a parlament nyugodt, sikeres működését. Annyi sok közbeeső tárgyalásra van kilátás újból, hogy az idén megint nagy valószínűség szerint nem lesz képes a képviselőház letárgyalni még a jövő évi költségvetést sem, ismét indennytivel kell kormányozni, pedig hát a miniszteriumot ezuttal nem lehet vádolni az azal, hogy nem készült el ideje korán a költségvetéssel, mert már hetek óta tárgyalják azt a képviselőház pénzügyi bizottságában. De mikor mindig közbe kell jönni valamely epizódnak, melyet a pártpolitikai taktika kiakná és hetekig tartó vitát produkál, sokszor bizony igen haszontalan és a közérdekre sem erkölcsi, sem anyagi előnnyel nem járó kérdések körül. Ez a felesleges szófecsérlés többször bizony legjobban lenne, ha elmaradna. Hanem a parlamenteknek sok nagy hibájuk között nem utolsó az sem, hogy a szólásjoggal, a parlamenti szólásjoggal kapcsolatos publicitással visszaélnék; tulajdonképpen magát a szólásjogot és a vele járó publicitást ezélnak tekintik és nem eszköznek a hazafias célok elérésére.

Minden képviselőnek megadatván a felszólalás és indítványozás joga, parlamenti hivatásukat legtöbbször az által vélik betölteni, hogy minél többször felszólalnak s minél több szóváltást provokálnak. Az újabb időben pedig — sajnos — kifej-

lődött az a szerencsétlen parlamenti gyakorlat, hogy a kormány törvényhozási feladatait, törvényhozási programjának megvalósítását ilyen epizódos indítványokkal, vitákkal teszik lehetetlenné, hogy aztán az ország közvéleménye előtt újjal mutathassanak a kormányra, mint olyanra, amely nem volt képes beváltani ígérését. Innét van azután, hogy a magyar országgyűlésnek még egyetlen ciklusa, egyetlen ülészaka sem dolgozhatott programszerűen, mivel ebben az időszakoként felvetett kérdéseknek a túlzásig vitt megbeszélése, megvitatása meggátolta. Elismerjük készséggel, hogy valamint a kormány felelős tetteiért, azonképpen az ellenzék is kell, hogy felelős legyen a kormány tetteinek, hibáinak, mulasztásainak ellenőrzése tekintetében és tisztán az ellenzék belátásától, hazafiságától, valamint jó izlésétől függ, hogy ezt az ellenőrzést miként gyakorolja.

Ennek az ellenőrzésnek semmiféle gyakorlati szabálya nem lévén, az egyes pártok és azok tagjai eslekvésének irányát tisztán a párttaktika határozza meg. A mi parlamenti viszonyaink között pedig az ellenzéki párttaktikának egyetlen célja van, hogy minden kormányt megbuktasson, akár jó, akár rossz annak működése az országra nézve és ebben van az öreg hiba. Ez az eljárás bizonyos nyers erőszak bélyegét nyomja a pártok működésére, amennyiben nem a jó vagy jobb politikai irány győzelmére törekszenek,

hanem arra, hogy ezen vagy azon kiváló pártvezér körül csoportosuló párt jusson kormányra, vegye át a tényleges hatalmat. Nem a jobb vélemény vagy az ország általános közérdekeire nézve kedvező politikai irány felől való meggyőződés, hangulatkeltés és annak emelése a közvéleményben ezélné a parlamenti párttaktikának, hanem az, hogy esetleg a legjobb szándékkal működő, legjobb irányban haladó kormányt elmozdítsák a helyéről, legtöbbször nem is a legtisztességesebb eszközök felhasználásával. Természetesen ezzel az erőszakkal szemben a másik résztől is esetleg ehhez hasonló alkalmazzanak és így devalválódik aztán az eredeti tisztaságában képzelt parlamenti eszme és véleményharez durva ökölgoggá; aki bírja, az marja. Eltekintve attól, hogy a közéletben annyi eldurvult kedélyvel, erőszakos jellemelekkel találkozunk éppen az ugynevezett szereplő egyéniségek körében, amely jelenség tisztán a parlamenti durvaságok sajtó útján való széthurezolására vihető vissza; ennek a csunya közéleti betegségnek még megvan az a káros hatása is, hogy számos nagy tehetséggel, fényes elmével, gazdag tudással és kimeríthetetlen gyakorlati tapasztalatokkal bíró kiváló férfiak visszahúzódnak a közéleti küzdelmek teréről, mert gyöngéd lelketük, nemes izlésük tiltja, hogy a parlamenti durva küzdelmekben részt vegyenek. Ez alkalommal Pulszky Ferencz nagy igazsággal és leplezetlenül kijelentette,

TÁRGZA.

Az utolsó jelentés.

— Trikolor alatt.

Fekete, nehéz, villámhullató fellegek korgották egymást a fehéregyházi esatatór fölött, mintha a természet is meg akarta volna gyászolni a nemzet elhullott virágát, nemes ifjuságát.

Korcszittorló egész Sogesvárig egy vörpaddá vált a virágos mező. Hollók kovályogtak a ködös alkonyatban s rekedt károgásuk illott az enyészethez, melyről beszéltek:

— Oda van az erdélyi hadsereg!...

Ludersz orosz tábornagy tisztikara ott tivornyázott a híres Haller-féle kastélyban, míg Bem apó hadserege, a vezérrel együtt, a hódjásfalvi országúton menekült, üzenve a kozákok táborától.

Megáradt a szőke vízi Küküllő a sok kiomlott vértől s a esobogó habok undorodva simulnak el, mikor látták, hogy a vad katona szigonyos dárdája mint furódik hátulról a menekülő honvéd hátába, a ki összezuzott szívével leomlott a porba, ajkaihoz emelte a véres göröngyöt, megcsókolta s utolsó sohajtsáiban is ezt rebegte:

— Éljen a haza!

Sötét kép, szomorú történet, melyet azután fekete fátyollal betakart az ég.

Imitt-amott a győztes orosz hadsereg táborá-

nak szélein kigyultak a lobogó őrtüzek s a pikáját vállához szorító kozák ajkán valami bus, sejtelmes dal fakadt, mely csak a keleti népek költőszetét jellemez s melyben a szegény muszka katona talán megsiratta elhagyott kunyhóját, epedő szerelmét. Valami hideg, borzalmas esend nehezedett a sikra s csak elvétve, néha hangzott fel az őrszemek kiáltása, hosszú, többszörös viszhangot keltve a hegyek ormain.

Hanem egyszer, a villám vakító fényénél egy alakot lehetett látni a esatatóren.

Szép, halovány arezu ifju volt, kezében karddal; mellén, oldalán nehéz sebekkel. Alig birt mozdulni a hullák között. Ismerte ezt is, azt is; tudta, hogy az egyiket anyja, a másikat a menyasszonya várja s nem megy haza egy sem, itt főküsznek hallva.

Azután gondolkodott.

Nőzte a sötétbe borult eget, kereste a esillagok járását, hátha arról megtudná, hogy merre vegye útját?

Érezte, hogy neki még egy fontos küldetése van, melyet bárni áron, de teljesíteni kell. A hetedik zászlóalj lobogóját: a trikolort, ő mentette ki a esaták viharából, ott van a derekán s ezt nem hagyhatja a esatatóren, ennek a Bem apó kezébe kell jutni, ha az örök üdvösség árán is.

Megindult az éjben.

Lassan, óvatosan lépkedett a holttestek között

s elnémitotta szívében a szájalom érzetét, mikor mellette egy-egy haldokló végsőt sohajtott, reá bízva üzenetét a szelek szárnyaira.

Milyen szomorú, leverő üzenetek lehettek azok!

Mikor azután kiért a menekülő honvéd a tábor széléhez s a legszélső őrtűz fényvilágán kívül, az őrvonalat át akarta lépni, egy rekedt, vad ordítás szelte át a léget, egy hosszú, éles handszár villant meg az éjben.

— A halál! — rebegte az ifju s a másik pillanatban kardjához kapott.

Fényes, szemkápráztató villám ezikázott keresztül a morajló fellegeken, melynek fényénél megpillantotta az őrtálló kozákat, a mint handszárját reá emelte, hogy megakadályozza menekülését, hogy megváltsa szenvedéseiből.

És ekkor eszébe jutott az otthon, az édes szüle karja és eszébe jutott a zászló, a trikolor, annyi fényes győzelemnek örök dicsősége.

A másik pillanatban már suhintott s valamelyik kozák menyasszonya a távol Oroszországban fel tüzhette pirtájára a fekete fátyolt.

— Te akartad így, pajtás! — szólott a lerokadó őrhöz s neki eredt újból a sötét éjszakának.

Most már szabad volt, csak sietnie kellett, hogy utol ne érjék üldözőit: a kiáltásra felriadt tábor; hogy rá ne viradjon a reggel.

Pedig a fekete hadrend ott üdvöltött már a

hogy a minisztereknek kell, hogy vastag bőr legyen arcukon. Ez a megjegyzés valóban jellemzi a parlamenti gyakorlatot, mely a miniszterekkel szemben az úgynevezett lejárata rendszerét alkalmazza. Erre pedig a legalkalmasabb módot kínálják az epizódok, a melyek a kormányzat vagy a közigazgatás körében folynak.

(Vége köv.)

Részvénytársaságok és magánvállalkozás.

Több oldalról az a kérdés merül fel, hogy a jelenlegi irányzat, mely olyannyira a részvénytársaságok alapítása felé hajlik, helyes-e, vagyis mi előnyösebb: a részvénytársaságok vagy a magánvállalkozás? E kérdést közgazdasági szempontból tekintve nem lehet arról szó, hogy a nagy- és kisipar közti harez mily véget fog érni, sem arról, hogy melyik lesz a jövő rendszere, mely be fog válni. Itt inkább az esik mérlegelés alá, hogy elvileg előnyben részesítendő-e a magánvállalkozás a részvénytársaságokkal szemben, melyekből talán már nagyon is sok van.

A részvénytársaság az alkalmazottak egyöntetű működésén alapszik és az által, hogy minden egyes alkalmazott működési köre meg van jelölve és a szabad akaratnak nem nagy tere van, a részvénytársaság egyenletes üzleti menete biztosított és normalis időkben a haszon is megfelelő lesz. Az üzlet természetesen szükségképpen is gépies és bürokratikus lesz.

A legnehezebb a részvénytársaságok helyzete, ha arról van szó, hogy válságos időkkel kell átélni. A részvényesek lamentálnak és az igazgató-ságot nem hagyják békében. A vezetőknek nehezére esik, hogy egy hibát valljon be, mely a nyereség esökkenésében talál kifejezést, de még nehezebb rá nézve az, hogy a részvényeseket meggyőzze arról, hogy az üzleti vezetés nem oka a nyereség esökkenésének.

A magánvállalkozás szemben a részvénytársasággal kétségtelenül vannak némi előnyei. Egy társaság, mely nyilvános számadásra van kötelezve, még a legnagyobb szoliditás mellett is csak a legritkább esetekben oszkozölhet leírásokat és rezerválásokat oly mértékben, mint egy gyáros, ki mérlegének elkészítésénél, ameddig fizetéseket, csak saját magának felelős.

Vannak nemzetgazdászok, kik néhány magános roppant gazdagságával szemben, mint Vanderbilt, Rockefeller, Astor, Rothschild, Bleichröder stb.,

nyomában, a lovak lábainak patkói alatt döngött a föld.

És ereje is roskadozott, homlokán gyöngyözött a hideg verejték.

— Istenem, hát most hagysz el, az utolsó órában? — tört fel szívéből a kötségbeesett panasz s zihált mellette, vérző sebekkel neki iramodott a süpedékes érnék, a szakadó hegyoldalnak, megtévesztette üldözött s mikor a hajnal első pirkadósára feltetszett az égen, ott járt Keresztúron, a hol a romokba tört magyar hadsereg roncsaléka pihent.

A kik látták halványságát, nehéz sobeit, megijedtek tőle.

— Soha ilyen arcot!

Azután kérésére elvezették a vezérhez, a székelyek imádták Bem apójához, a ki Maesváryknál volt szállva.

Nehezen, vontatottan tudott már csak menni s ajkán megtört a szó. Hanem az öreg generális előtt még egyszer kihúzta magát s katonásan adta be a jelentést:

— Ezt a zászlót nem akartam muszka kézre hagyni, elhoztam, itt van, tüzzétek a nyelére! ... Azután lerokadt.

Vonagló ajkai még mintha az anyja nevét sugogták volna, de ezt már nem lehetett hallani.

Bibó Lajos.

a részvénytársaságokat a közgazdaságra nézve hasznosnak tartják, minthogy így a nyereség több embernek (a részvényeseknek) jut.

A részvénytársaságok ellenzői azt hozzák fel, hogy már az ember természetében van, hogy csak a saját számájára dolgozik teljes erővel, azért is a társaságokra nézve nehéz feladat a felelősségterhő átlását alkalmas személyekkel betölteni. A gazda szemé és vezetési ügyességével a társaságok legjobb organizációja se vetekedhetik. Az Egyesült Államokban a részvénytársaságok addig mindig legyőztek a magánvállalkozás által.

Wurmbrand osztrák kereskedelmi miniszter nem régiben ama nézetének adott kifejezést, hogy a részvénytársaság alapítási mánia mellett, örömmel látja a magánvállalatok felvirágzását és kész ez utóbbiaknak minden könnyítést megadni, mert nem jó szemmel nézi, hogy annyi magánvállalat részvénytársasággá alakul át. Az osztrák miniszternek e nézetét csak részben lehet helyesolni, mert viszont vannak esetek, a hol részvénytársaságok nagyobb szolgáltatásokat tesznek, mint a magánvállalkozás. Mert jelenleg sok iparág az eszközök oly koncentrációját teszi szükségessé, a melyet egy ember tőkájával elérni nem lehet. Itt csak részvénytársaságok valószínűsíthetők meg a kitűzött célt.

Azonban mindenesetre gáncsolnunk kell azt az irányt, mely nálunk ujabbán lábra kapott, hogy a részvénytársaságokat egyre-másra alapítsák még ott is, a hol azok éppen káros hatással vannak és tisztán szédőlegesen alapulnak.

Irodalom.

— **Millenniumi történet.** Az „Athenaeum” r. társaság kiadásában megjelenő „A magyar nemzet története” című tíz kötetes nagy munkának (millenniumi kiadás) harmadik kötetéből, mely az Anjouk korát tartalmazza, a 41., 42., 43. és 44. füzetek kerültek könyvpiazzra. A három első füzetet befojzást nyer Pór Antal kitűnő történetírónk nagyszabású monografiája, az „Anjouk kora”, a 44. füzetben pedig Schönher Gyula, ennek az egész nagy munkának segédszerkesztője, „Az Anjoukhoz örökösei” cím alatt a Magyarországon uralkodó luxemburgi ház történetének megírását kezdi meg. Ez a füzet is számos és igen érdekes szövegköpvel van illusztrálva és két szép műmelléklettel van díszítve. Az egyik: „Zsigmond császár és király” arcképe Dürer Albert (Ajtósy) a nürnbergi városában levő eredetije után; a másik műmelléklet pedig ugyan csak két magyar ötvösművésznek alkotását tünteti elénk, Ez Kolozsvári Márton és György ötvösök „Szent György” szobra, melynek eredetije Prágában őriztetik. A füzet szövegköpei közül külön ki kell emelnünk Székely Árpádnak remek rajzait: A „castell dell' Ovo Nápolyban” — „Novigrád” — „A Frangepánok várkastélya Zenggenben” — „A székes-egyház Trauban” — „Vrána romjai” — valamint Dörce Tivadar tanár két rajzát, mely Mária királyné körmezbányai házának külsőjét és belsejét ábrázolja. Egy füzet ára 30 kr. Előfizetés negyedévre (12 füzet) 3 frt 60 kr., félévre (24 füzet) 7 frt 20 kr.

Ujdonságok.

— **Kinevezés.** A pénzügyminiszter Tóglás Lajos gyulafelelyi-gyártelepi igazgató-tanítói ideiglenes minőségben a székes fehérvári kir. javítóintézethez család-főve nevezte ki.

— **Hymen.** Ifj. Dobay János, lapunk főszerkesztője, városunk mintaszerű rendőrkapitánya s társadalmi életünk kedvelt tagja, f. hó 30-án tartotta esküvőjét Kovács Otília urhölgygyel. Az esküvői szertartást Bartók Károly, polgármester, anyakönyvvezető végezte Kovácsné. Sok szerencsét s tartós boldogságot kívánunk e frigyhez!

— **Időjárásunk.** nap nap után nem akar engedni az ő nyáriás jellegéből. A légkör oly enyhe, mint akár augusztusban. Egyik nevezetes különlegessége időjárásunknak, hogy daczára annak, hogy jó sok havat kaptunk e hóban, még valamire való fagy nem volt.

— **Vizsga.** János István, közdivásárhelyi tanácsos írnok a f. hó 25. és 26-án tartott körjegyzői vizsgálaton képesítést nyert.

— **A közdivásárhelyi jótékony nőegylet** mult szombaton kezdte meg rendes őszi fillérestélyei sorozatát, hanem ez első mulatságra ugyancsak kevés közönség gyűlt egybe. A mi közönségünk az; első fillérestélyeket nem igen szokta pártolni s a mellett vásáros idő is volt s ez magyarázza meg, hogy a táncszalon jó formán üres maradt, hanem annál jobban sikerülnek majd az ezutániak!

— **Őszi országos vásárunk** a legpompásabb időben rendkívül élénken folyt le. A baromvásár 26. és 27-én folyt le. Felhajtatt e két napon összesen 2700 drb. állat, melyből eladtak 625 drb. — A kirakó vásár 28-án szintén rendkívül élénk és mozgalmas volt s csupán a szokásos vásáros tolvajok jelentkeztek igen győren, ennél fogva csupán a rendőrség panaszkodhat üzletapangásról.

— **Halálozás.** Mitis Borbála bábiasszony, ki hasonló minőségben a gyulafelelyi fűrésztelenen működött, hashártyalobban e hó 28-án hirtelen elhalt.

— **Jegyzői szigorlat.** A háromszékvármegyei vizsgáló bizottság, Tompa Miklós alispán elnökelete alatt, f. hó 25-én és 26-án tartott vizsgát 8 jelentkezővel. 25-én volt az írásbeli és 26-án a szóbeli vizsgálat, mely napon négy jelölt lélelőtt és négy d. u. vizsgázott. A vizsgán megbukott két jelentkező, a melyen éppen nem lehet esodálkozni, ha meggondoljuk, hogy a közigazgatás által felöllet törzias teendők felett az kegyes szakokból az illető közigazgatási szak főnöke vizsgálta őket s nem igen törekedtek a régi gyakorlatnál magmaradni, hanem a kor igényeinek és a közigazgatás érdekeinek megfelelő szakképzettséget követeltek, igen helyesen. A vizsgálatok osto örtök véget. Kitüntetéssel vizsgáztak: Császár Károly karatnai és Kovács János alesernátoni jegyzőgyakornokok. Írásbeli vizsgánál egyhangulag mentek keresztül: Csákány József Jézsfalvi, Császár Károly, Ineze és Kovács János.

— **A háromszékvármegyei gazdasági kiállítás.** Üdvös dolog és életrovaló gondolat volt a háromszékvármegyei gazdasági bizottságtól kiállítás rendezni. A mit ez a vármegye terményekben produkál, szépet és hasznost, bemutatja egy kiállításban. S mert nemesek terményei, hanem gazdasági állatai is kiváló figyelmet érdemelnek, hisszük és reméljük, hogy az állatkiállítás is egyike lesz a legtanulságosabb tapasztalni valóknak. A kiállítás október 27-én (vasárnap) nyílt meg és sok becses küldemény rendezése adott gondot a szorgalmas bizottságnak. S mivel a kiállítás nem csupán mezőgazdasági termékek szorítottok, hanem a gyümölcs és konyhakertészeti és azok ipari értékesítése is gazdagon be lesz mutatva: kétségtelen, hogy a kiállítás közönsége a vármegye gazdái, gazdaszonyaiból és iparosaiól nagy számmal fog kikerülni. A rendező bizottság lapunk után eléggé tájékoztatta már a kiállítás célját és tartalma felől olvasóinkat: most ismétletlen körlevelet intézett a közönséghez, melyet az alábbiakban szívesen közlünk mi is. A kiállítás rendező bizottságának értesítése így szól: Háromszékvármegye gazdasági bizottsága által rendezett gazdasági termények, eszközök, gépek kiállítása f. évi október 27-én délelőtt 9 órakor ünnepélyesen megnyitattik. A kiállított tárgyak a polgári fiúiskola tornatermében a legközelebbi körülmények beosztással sem voltak elhelyezhetők s e célra berendeztetett az I. osztály tanterme is; az iskola hátsó udvarán pedig 120 m² méter földött területen a gazdasági eszközök elhelyeztetek el, míg a már megérkezett és utban levő gépek öv. Wollenrejtőre öngyásga szérus kertjében állítatnak fel, hol nov. 2-3-án próbavesztés mutatattik be. Minden tárgynak szépsége a gondviselő isten dicsőretét, a gazda és házinő szorgalmát, az anyaföld gazdagságát, az emberi ész vívmányait hirdeti s nagy mulasztást követ el, ki tanulság és tapasztalatszerzés céljából meg nem tekint. Különösen a ezukkorépának különböző gyári átalakulása, mint a botfalvi gyár bemutatta, vagy a „Hungária” műtrágya gyár az országos vagy vilákiállításoknak is dicsőségre válnék. Fölhívom tehát a közönséget: saját jól fölfogott érdekét szolgálja, ha a kiállítást megtekint, mely okt. 27-től nov. 4-ig mindonnap d. e 8-12 óráig d. u. 1-5 a közönség előtt nyitva áll. S. Szentgyörgy, 1895. okt. 26. Sipos Samu, a kiállítás rendezője.

— **Bőrpári czikkék szállítása a közös hadsereg részére.** E császári és királyi hadügyminiszterium a napokon bucsátotta ki a hadsereg jövő évi bőrpári szükségletének biztosítása iránt

a pályázati hirdetőmely, mely szerint a többek között a magyarországi kisiparosoknak 21.188 pár bakkanest, 3225 pár könnyű cipőt, 1011 pár féleszimat, 2937 pár dragonyos eszimat és 651 pár huszár eszimat juttattak. Az árak a méret nagyság szerint kisebb-nagyobb összegekben vannak megállapítva: 1) a bakancsok 4 frt 80 kr. — 5 frt 31 krig, 2) a könnyű cipők 3 frt 53 kr. — 3 frt 84 krig, 3) a féleszimák 6 frt 54 kr. — 7 frt 10 krig, 4) a dragonyoseszimák 8 frt 51 kr. — 9 frt 10 krig, 5) a huszáreszimák 8 frt 63 kr. — 9 frt 27 krig. A szállításban részt venni kívánó iparostületek, társulatok, illetve szövetségek a közelebbi feltételeket a kamara irodájában megtekinthetik. A kik pedig egészen komolyan elhatározták, hogy pályáznak, azoknak a szerződési és szállítási feltételeket a kamara meg fogja küldeni, megjegyezni kívánja azonban a kamara, hogy a kérdéses feltételek csak korlátozott számban állanak rendelkezésre. A pályázatok a cs. és kir. 12. hadtest hadbiztonságához Nagyszombat folyó évi december hó 9-éig küldendő be.

Tüzeset. Léczfalva-községben f. hó 20-án este 9 órakor kigyúlt a Sorbán Lajos vasúti őrszupletőzetű háza, melynek fűdészkezeze teljesen elégett. Hogy a nagyon tömött beépített helyen nagyobb szerencsétlenség nem történt, az a szélesednek s a tüzoltók lelkiismeretes oltási munkájának volt köszönhető. Mint a tüzesetok legnagyobb részénél, itt is a tűz keletkezési oka gyermekekre viheto vissza. Demeter Ferencz napszamos, házbérlő akkor nap d. u. kiment a mezőre s otthon hagyta három kis gyermekét, kik közül a legidősebb 9 éves. Ezek felmentek a felső padlásra s kukorica pattogatás czéljából tüzet élesztettek. Valószínűleg ettől gyúlt meg a ház. A tűz kiütésekor az egész család mély álomba volt morulva s csak az isteni gondviselés mentette meg, hogy mind benn nem égtek, mert mikor a legkisebb gyermek nyughatatlanlansága az édes anyát felkölötte, akkor már az ajtó is égott s életüket az ablakon át lehetett megmenteniök. Ha még egy negyedórát fel nem ébrednek, a hat tagból álló család benn égott volna. A szegény napszamos emberek élelem, ruha és fedél nélkül maradtak.

Egy trupp új magyart, kik nemzetiségükül a cigányt s hazájukul Nagy-Ajtát vallják, esavargás és lopás gyanúja miatt a rendőrség letartóztattott s egy kis esendős pihenés után illetőségi helyére fog tolonézolni. Egyiküknek sikerült egy 70 singes vőg brassói posztót emlékebe elemelni, melyet úgy eltüntetett, hogy sehol sem akadnak nyomára.

Tudományos apróságok.

Fókahus.

Nagyon sokat beszélnek mostanában Németországban az egészen új kereskedelmi áruzeikről. A külföldi huskereskedők és halfüslők leleménységének sikerült a fókahust a sonkához hasonlóan präparálni. Az északi sark lakóinak ez az ugy szólván egyedüli tápláléka az utóbbi időben mindenfelé álnevek alatt került a németországi bányakerületekbe, de undorító izmait még a nem épen kényes természetű bányászok is csakhamar visszautasították. A sonkákat természetesen a fókának első lábából alakítják át, mert az állat hátsó része a halhoz hasonló. Németországnak talán valamennyi nagyobb fűszer- és csomoge-kereskedésében árulják a ritka különlegességet.

Behring diesősége. — A kolera-méreg és a kolera-antitoxin. — Dr. Ransom kísérletai. — Fából készült tőglák. — A villamoság és a föld termőereje. — Az ivóvíz és a tífusszjárvány.

Azt hisszük, itt az ideje, hogy a difteria-ellenes szertm ügyében előre tegyünk immár minden aggodalmat és teljes elismeréssel hajoljunk meg egyszerű eredményei előtt. A ki belenéz az orvosi szakközlönyökbe és megnézi, miről tárgyalnak az európai orvos egyesületek, azt fogja látni, hogy az ülések háromnegyed részét a difteria-ellenes szertmrel tett kísérletekről szóló jelentések töltik be. E jelentések valamennyien nagyon kedvezők és teljes mértékben elégségesek arra, hogy Behring és Roux találmányának hitelt szerezzenek. Ilyen viszonyok között természetesen, hogy már előre is bizalommal viseltetünk minden olyan találmány iránt, amely Behring tanár laboratóriumából került ki. Ezzel emlékezzünk, meg ma a kolera-ellenes szertmről, amely

melyet dr. Ransom fedezett fel, de a melynek a keresztiapaságát Behring vállalta el.

A „Deutsche med. Wochenschrift“ legutóbbi számában Behring e szertmről és feltalálásáról a következőkben nyilatkozik:

„Dr. Ransom voiem közösen megállapított terv szerint 1894. október, november és december havában hozzáfogott a hallei hygieniai intézetben az oldható kolera-méreg és a specifikus kolera-antitoxin készítéséhez és már Halleben kétségbevonhatatlanul bebizonyította e két anyag létezését. — Nagy állatokon való kísérletezésre ez intézetben nem volt sem hely, sem anyag, a miért is nagy örömmel és nagy hálával fogadtam a höchsti gyárnak azt az ajánlatát, hogy munkatársamnak Höchstben laboratóriumot rendez be. Az antitoxin előállításával Höchstben eddig két betegségről értek el eredményes eredményt, u. m. a tuberculosist, meg a kolera esetében. A mi a kolera-antitoxint illeti, elmondhatom, hogy dr. Ransom vizsgálatai teljesen tisztába hozták a kérdés tudományos részét. Hogy a gyakorlat terére is átvigyük az új vívmányt, a höchsti gyárban most külön szertm-osztályban foglalkoznak a koleraellenes vérsavó előállításával.”

Dr. Ransom a saját kísérleteiről a következőkben számol be. Leírja, hogy virulens kolera-bacillus kulturákat feeskendezett be tengeri malaczkok hasüregébe, a mire az állatok elpusztultak. A halált nagyfokú hőmérsékessékesedés előzte meg. Ha a mérge-adag nem volt túlságosan nagy, akkor a hőmérséklet esökkenését rövid ideig tartó emelkedés előzte meg; nagy adagok után is bekövetkezik ez az emelkedés, de csak rendkívüli esékely időig tart, ugy hogy 15–30 perczel. A befoeszkendezés után már kezdődik a hőmérséklet esökkenése. Fel kell tennünk ennél fogva, hogy a kulturában sok a mérge. Hogy ez a mérge oldható e, azt dr. Ransom úgy döntötte el, hogy a megszűrt, tehát a baktériumoktól teljesen megtisztított kultura-folyadékot állatokba foeszkendezte és okkor is észlelte a hőmérséklet esökkenésének jellemző tünetét. E folyadékból Ransom szilárd anyagot készített, a mely éppen olyan mérgezősi tüneteket idézett elő, mint a kultura-folyadék.

Illusztrálásul szolgáljanak a következő adatok: E szilárd anyagból 0.07 gramm elégséges arra, hogy megöljön egy 250 gramm súlyu tengeri malaczkot. A halál rendszeren 6–8 óra múlva következett be. Ha egy kissé nagyobb adagot foeszkendezünk be, például 0.085 grammot, akkor az állatok gyakran már 30–60 percz múlva tönkremennek, még nagyobb adagok (0.1 gramm) után pedig az állatok alig élnek tizenöt perczig, sőt a halál olyan gyorsan következik be, hogy még arra sincs idő, hogy a bőr alá történő befoeszkendezés után az állatot ketrechezbe visszategyék. Ha dr. Ransom csak annyit foeszkendezett be a mérgeből az állatba, hogy ezzel betegő tette ugyan, de még nem ölte akkor a hőmérséklet eleinte emelkedett 2–3 óra múlva pedig esökcent. Hogy a tömör adatok gyorsabba ölnék, mint a ligitottak, természetesen. Megjegyzendő, hogy a szilárd mérge vizes oldata pár nap múlva elveszti mérgező erejét, elanyyira, hogy a mérgező erő gyöngülését már a befoeszkendezésre következő második napon lehet észlelni. A mérge megöli a házinyulat, de nem árt sem a fehér egérnek, sem a galambnak.

Az előleges tények tisztába hozatala után dr. Ransom hozzáfogott az antitoxin előállításához. A mérge kultura-folyadékkal, meg a szilárd mérge oldatával a szokásos módon immunizált tengeri malaczkokat, birkákat és kecskéket, hogy belőlük antitoxint nyerhessen. Az immunizált kecske vérből antitoxikus hatásu anyagok kimutatása nem ütközött nagy nehézségekbe. E vérből Ransom különválasztotta a savót, és a szilárd mérgeanyaggal egyszerű szálalókos oldatot készített belőle. Ezt a oldatot befoeszkendezte tengeri malaczkokba és kiderült, hogy az ilyen kezelésnek alávetett állatok a minimális halálos adag kétszeresét, sőt háromszorosát is megbiadják. Dr. Ransom azt is kimutatta, hogy az immunizált állatok szeruma nemesak akkor hatásos, ha a mérgegel közvetlenül összekoverik, hanem akkor is védő hatást gyakorol, ha az állat egyik testoldalába a kolera-mérget, a másik oldalába pedig az antitoxikus vérsavót foeszkendezik be.

(Vége köv.)

Mezőgazdaság.

(Vége.)

Ismeretes, hogy a forrásban levő folyadékok folytonos áramlásban vannak. Ezen áramlás abban áll, hogy a folyadék az edény falai mellett folomelkedik, s azután a közepén ismét lefelé száll. Az áramló folyadék útját követik a kavicsdarabok és homokszemesek is, a melyek azután a gőzölő falát surlólják. A surlódás legerősebb a gőzölő aljában, a hol a gőz beömlik; felfelé haladva a surlódás mindig gyengébb és gyengébb lesz.

Igen szépen látható ezen körülmény a nálam lévő gőzölő részen is. Fent, a hengeralaku részzel való összeszegeselésnél még majdnem teljesen megvan a vaspléh eredeti vastagsága. A szegeselés alatt mintegy 10 cm.-nyire a vastagság már csak 5–6 milliméter, a konus közepén 3–4 milliméter, alul a fenékrészzel való összeszegeselés felett 10 cm.-nyire 1–2 milliméter, az összeszegeselésnél pedig csak papiros vastagságú. A megrepedés közvetlenül az alsó gőzbevezető eső felőli oldalon történt. A repedés 7.5 cm. hosszú.

A vaspléh belsoje különben is igen érdekes képet nyújt. Egyes helyeken barázdák vonulnak végig. A barázdák alsó részükön 1–2 cm.-nyi szélesek, felfelé folyton keskenyebböké válnak, s felső végükön már csak alig pár miliméter szélesek. Ezen barázdákat szintén éles kavicsdarabok vágják a vaspléhben.

A lekopott gőzölő részt látva, valóban esodákoznom kell azon, hogy a gőzölő szét nem robbant, hanem csak megrepedt, illetőleg kilyukadt.

Megjegyzendőnek tartom még, hogy a konusz a fenékrészzel való összeszegeselésnél ott, a hol a szegescek a vaspléhet védtek, a lekopásnak nem volt oly nagy mérvben kitöve, mint a szegescek között. A szegesceknél a vaspléh vastagsága 3–4 milliméter.

A gőzölők ilyenmő lekopását és ennek folytán beállható kilyukadását, esetleg szétrobbanását meggátoljuk, ha a burgonyát mielőtt az a gőzölőbe kerül, alaposan megmossuk. E czélra azonban az az eljárás, a melyet a legtöbb mezőgazdaság követ, t. i. hogy a burgonyát egyszerűen egy nagyobb fakádba hányják bele, s onnan vaskosarakkal a gőzölőbe hányják, korántsem megfelelő. Ily mosási mód mellett a burgonya közt levő kavicsdarabok is a gőzölőbe kerülnek. Alapos mosás esakis megfelelő burgonyamosó gépekkel végezhető. De még ezen mosás mellett is ajánlatos a gőzölők belsojét a campagne által több ízben alapos megvizsgálás alá venni, s ha azt látjuk, hogy a gőzölő valamelyik része erősen le van kopva, ugy azt esoróltassuk ki. Ezzel kiszámíthatatlan szerencsétlenségeknek vethetjük elejét.

Apróságok.

Panasz.

A jogász beállit az óráshoz:

— Nagyon rossz az óráim. Valahányszor el-esem, megáll.

*

Ujjongás.

A leánya aggódva leselkedik az ajtó előtt. Ott benn az ő imádotija beszél a papával; megkéri a kezét.

Végre kijön.

— Mit mondott a papa? — rebegi a leány.

Az imádó örömtől ujjongva kiált föl:

— Tizenötezer forint!

*

Kritika.

Poéta: Szives ítéletét kérném verseimről... Szerkesztő: Ej, hát ezek is költemények? De hiszen kérem, valóságos turf-svindli, amit maguk Pogazussal elkövetnek!

*

Kolbászgyár.

— Hallotta, hogy Hajas hentes négy lőreji gőzmotorttal dolgozik?

— No, a kolbászain csak a lőrejt lehet megérezni, de a gőzmotort nem.

*

Szórakozott.

A tanár ur elünnödik:

— Tossók, most elfelejtettem valamit és elfelejtettem, hogy mit felejtettem el!

ÚJ FÉNYKÉPÉSZETI MŰTEREM!

Tisztelettel hozom b. tudomásra, hogy K.-Vásárhelyen a piaczoron t. Szabó Mózes ur utczájában, t. Czibalmas F. műasztalos mellett a mai kor igényeinek megfelelő, **egészen új gépek, hátterek, díszítések és butorokkal** ellátott

FÉNYKÉPÉSZETI MŰTERMET

rendeztem be.

Főtörökvésem leend t. látogatóim megelégedését korszerű kivitelű képekkel megnyerni.

Tisztelettel
BOGDÁN FERENCZ,
fényképész.

148 3-3

Nyitva reggel 7-től délután 4-ig.

HANKÓ ÉS HORGÁSZ

ÁSVÁNYVIZEK.

„Hankó“ megfelel a Karlsbadi híres vizeknek s bátran nevezhető magyar Karlsbadinak. Ennek használatára mindenféle gyomor-bélbaj és aranyeres bántalmak biztosan gyógyulnak.

„Horgász“ összetétele ugyanaz, mint a világhírű Gleichenbergi. Kitűnő hatása fényesen bebizonyult gége-, tüdőbajoknál és enyhébb gyomorhajoknál. A „Horgász“ viz mint **kitűnő borviz** borral is igen jól élvezhető. Ennek élvezete mellett hosszabb mulatság után is kellemetlen érzése, fájfájása nincs az embernek.

Kizárólagos főraktár:
IFJ. JANCÓSÓ MÓZES
nyomdatatalajdonosnál
Kézdi-Vásárhelyt.

SCHISSER PÁL

első nagy kárpitos-butor-raktárában
Kézdi-Vásárhelyt

nagy választékban kaphatók a legszolidabban munkált **ruganyos szalon-butorok** minden minőségben. Teljes garnitúrák: egy kanapé, 6 drb karosszék 100 fttól feljebb, ezenkívül mindenféle **divány ottománok**, faragott, tömören hajlitott **faszékek és függőnytartók, tükörök, toilett-asztalok, lószőr és tengerifü matrácok, gyermekkocsik és sodronyágybetétek** galvanizált sodronyból, tömör fakerettel és vasalással, egy nagy ágyra darabja 9 forint.

Az üzlethelyiség a kaszinó-épület földszintjén van.

Az anyakönyvvézetők részére előírt nádszékek és diványok jutányos áron kaphatók.

(111) 19-20.)

HIRDETÉSEK

e lap kiadóhivatalában

olcsó áron
felvételnek.

M. kir. államvasutak.

MENETREND.

Keloti vonal.

Érvényes 1895. okt. 1-től.

BRASSÓ-BUDAPEST.

Érvényes 1895. okt. 1-től.

Állomások	Vegyes vonat	Személy- vonat	Gyors- vonat	Állomások	Vegyes vonat	Személy- vonat	Gyors- vonat
Brassó (vendéglő)	é. r. k. ind.	regg. 5.08	este 7.43	Medgyes	ind.	regg. 10.55	é. j. k. 12.46
Botfalva	ind.	5.39	8.07	Kis-Kapus (vend., elág. Szob. felé)	é. r. k. ind.	11.14	1.00
Földvár	ind.	5.58	8.23	ind.	11.29	1.18	
Mogyorós	ind.	6.17	8.43	Tövis (vend., elágazás Arad felé)	é. r. k. ind.	d. u. 1.10	2.49
Apáca	ind.	6.36	8.57	ind.	1.45	3.42	este 7.59
Kőpecz	ind.	6.55	9.16	ind.	2.11	4.03	8.06
Agostonfalva	ind.	7.02	9.22	Kocsárd (vend., elágazás Maros- Vásárhely felé)	é. r. k. ind.	2.56	4.37
Alsó-Rákos	ind.	7.19	9.38	ind.	3.06	4.41	
Homoród	ind.	7.45	10.02	ind.	3.43	5.15	
Kacsa	ind.	8.02	10.15	Gyóres (elágazás Torda felé)	é. r. k. ind.	3.53	5.21
Bene	ind.	8.23	10.36	ind.	5.45	regg. 6.45	10.45
Erked	ind.	8.43	10.51	Kolozsvár (vendéglő)	é. r. k. ind.	6.14	7.00
Héjasfalva (elág. Udvarhely felé)	ind.	9.12	11.16	este	10.44	11.17	11.01
Segesvár (vendéglő)	é. r. k. ind.	9.13	11.32	Nagy-Várad (vendéglő)	é. r. k. ind.	11.04	d. u. 11.32
		9.35	11.39	Budapest	é. r. k. regg.	7.00	este 6.20 regg. 7.25

Kézdi-Vásárhely—brassói vasut.

Kézdi-Vásárhely	Sz. v.	Sz. v.	V. v.	Brassó	Sz. v.	V. v.	Sz. v.
indul reggel	4.56	délelőtt	10.25	ind. reggel	5.20	reggel	8.50
Imecsfalva	5.09	10.38	2.37	Szász-Hermány	5.35	9.09	déltűn 3.01
Páva-Zabola	5.22	10.51	2.54	Prázmár	5.53	9.33	3.16
Kovácsna	5.38	11.08	3.11	Kökös	6.04	9.46	3.34
Barátos	5.55	11.24	3.43	Uzon	6.15	10.06	3.45
Nagy-Borosnyó	6.07	11.38	4.08	Kilyen	6.27	10.21	3.57
Eresztvény	6.24	11.55	4.27	Sepsi-Szentgyörgy	6.45	10.49	4.09
Sepsi-Szentgyörgy	6.54	d. u. 12.25	4.48	Eresztvény	7.07	11.17	4.27
Kilyen	7.02	12.33	5.28	Nagy-Borosnyó	7.24	11.47	4.49
Uzon	7.15	12.46	5.38	Barátos	7.45	12.16	5.07
Kökös	7.25	12.56	5.54	Kovácsna	8.08	12.42	5.28
Prázmár	7.45	1.16	6.07	Páva-Zabola	8.19	1.01	5.16
Szász-Hermány	8.01	1.32	6.34	Imecsfalva	8.31	1.19	5.57
Brassó	8.15	1.46	6.54	Kézdi-Vásárhely	8.45	1.37	6.09
			7.12				este 6.23

Ifj. Jancsó Mózes-nél K.-Vásárhelyt.